
Quadrifolia

Afdeling Deventer Jaargang 25, nr. 3 - 2012

Wandeling Het Hagenbeek

Datum: donderdag 16 augustus 2012

Tijd: 14.00 tot 15.30 uur

Verzamelen: Het Hagenbeek Flierdijk, Barchem

Excursieleider: Klaske ten Grotenhuis

Landgoed Hagenbeek (zonder landhuis) ligt ten zuidwesten van Barchem. In 2008 is het laatste gedeelte, ongeveer 20 ha van de in totaal 42 ha, afgegraven en is men bezig de bodem te verschrallen. Ook wordt de waterstand verhoogd, er worden nieuwe houtwallen geplant en er zijn poelen gegraven. Vooral insecten en vogels hebben profijt van deze nieuwe maatregelen. De Wielewaal en de Grauwe Klauwier zijn al gespot in het gebied. Het

Hagenbeek vormt een verbindingszone tussen Den Wildenborch en Beekvliet.

In de zomer nodigt het gebied uit tot het bekijken van allerlei vlinders, libellen en andere insecten. Eind augustus staat de Parnassia in bloei en natuurlijk ook allerlei andere planten die op schrale, natte grond gedijen. Aan de rand van de sloten staat veel Leverkruid, Moerasspirea en Grote valerian, kortom een weelde van nectarplanten voor insecten.

De wandeling zal ongeveer 1,5 uur duren, we maken een rondje van 3 km. Opgeven bij Klaske ten Grotenhuis, 0575-471995 of

ktengrotenhuis@kpnmail.nl

Het Hagenbeek is te vinden aan de Flierdijk in Barchem. Vanuit Lochem richting

Woodbrookershuis, de 3^e weg rechts, 1^e rechts en op de T-splitsing naar rechts de zandweg op. Na 150m is de Parkeerplaats.

Excursie Empese en Tondense hei

Datum: zondag 26 augustus 2012

Tijd: 10.00 uur

Verzamelen: Kruising Mestweg/Langedijk, Tonden
Eventueel kunnen leden uit de omgeving Deventer om 9.00 uur verzamelen bij het Postiljon Hotel.

Onder leiding van Wilco Zwaneveld van Natuurmonumenten gaan we de Empese en Tondense Heide op. Dit Natura 2000 terrein is gesitueerd 4 kilometer ten zuiden van Klarenbeek. Het gebied bestaat uit heide, moeras, en schrale graslanden. In de graslanden groeien bijzondere planten als Spaanse ruiter en Gevlekte orchis.

Hier wordt jaarlijks gemaaid waarna het maaisel wordt afgevoerd, zodat de bodem voedselarm blijft. Weidevogels die hier voorkomen zijn Grutto en Tureluur. In dit gebied komen 34 dagvlinders voor, waaronder de Kleine ijsvogelvlinder. Voor deze en andere vlindersoorten is behoud van natte schrale graslanden en overgangen naar struweel erg belangrijk. Natuurmonumenten probeert daarom verdroging tegen te gaan door kwelwater langer in het gebied vast te houden. Ook wil de vereniging de Empese en Tondense Heide met andere natuurgebieden in de zuidelijke IJsselvallei

verbinden. Twee jaar geleden zijn we hier ook geweest. Het zal interessant zijn om te kijken hoe het gebied zich ontwikkeld heeft.

Opgeven bij Nienke Dijkstra, 06-36209854 of

dijkstra_nienke@hotmail.com of

bij Bien Hage, 0570-640265, of jacvs@xs4all.nl

Excursie Oostermaet

Datum: donderdag 20 september 2012

Tijd: 14 uur

Verzamelen: Parkeerplaats Oostermaet aan de Oerdijk in Lettele

Excursieleiders: Dick Steenstra en Henny Wassens

We maken een wandeling op het landgoed Oostermaet bij Lettele. De Stichting IJssellandschap is eigenaar van dit gebied dat bestaat uit een kern van bos met daaromheen landbouwgronden. Langs de Letterleide wordt landbouwgrond omgevormd tot natuur. Tot de 19^e eeuw waren hier woeste gronden. Een belangrijke eigenaar, Abraham Capadose, kocht het landgoed en maakte het geschikt voor de konijnenjacht: hij bouwde twee jachthuizen en plantte veel Rhododendronstruiken om het wild schuilgelegenheid te geven. Er is geen landhuis omdat hij er niet wilde wonen. We lopen een stukje

---

door het bos en als het niet te nat is een stukje langs het water. We nemen vanaf het pad een kijkje in de Slenk, een lage bosweide met veel bijzondere planten en insecten. De KNNV speelt een rol bij het beheer

van dit gebied. Opgeven voor deze excursie kan bij Dick Steenstra (0570-619176 of 06-16202617) of Henny Wassens (0570-676072)

Terugblik

Excursie Sallandse Heuvelrug

Zondag 18 maart 2012

16 deelnemers

Excursieleider Hans Grotenhuis

De KNNV kent een landelijke werkgroep Geologie en Landschap. Eén van de leden is Hans Grotenhuis. Deze werkgroep bestaat 25 jaar en om hier aandacht aan te geven heeft Hans deze excursie georganiseerd. Op een bewolkte maar gelukkig droge dag vertrokken we vanaf het bezoekerscentrum bij Nijverdal. In de aankondiging van deze excursie in *Quadrifolia* staat beschreven hoe de Sallandse Heuvelrug is ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Het materiaal dat werd opgestuwd was er al. In eerdere periodes is materiaal afgezet door rivieren. Zand vanuit het oosten is licht van kleur. Vanuit het zuiden werd zand en klei afgezet. Dit is donkerder van kleur. Beide soorten zijn terug te vinden op de Sallandse Heuvelrug. Het was bijzonder om sporen van wat zo lang geleden is gebeurd terug te zien in het landschap. Dat gold ook voor de dalen, die we hebben gezien. Deze dalen zijn gevormd toen in de laatste ijstijd hier de grond was bevroren. Deze permafrost ging waarschijnlijk wel van 20 tot 50 meter diep. De temperatuur tijdens deze ijstijd was niet constant. Wanneer in een warmere periode de bovenlaag smolt kon het water niet wegzakken in de bodem omdat die nog bevroren was. Zo ontstonden de dalen waarin het water wegstroomde van flanken van de stuwwal. Ze heten nu droogdalen omdat er geen water meer in stroomt. Met het water werd ook zand en grind meegevoerd vanaf de stuwwal. Dit werd aan het einde van het droogdal aan de rand van de stuwwal waar het vlak is, afgezet. Dit zijn de puinwaaiers. De droogdalen waar we waren zijn goed te herkennen in het landschap. Op enkele plekken is door verstuivingen dekzand afgezet. De landschapsvormen die onder het dekzand terecht zijn gekomen zijn nauwelijks meer te herkennen.

Door een aantal van deze droogdalen hebben we gelopen en we hebben er ook een aantal vanaf een hoger gelegen punt bekeken. 's Morgens hebben we o.a. in de Rietslenk gelopen, aan de oostkant van de stuwwal. 's Middags hebben we een wandeling gemaakt vanaf de Dagcamping bij Holten. We liepen door het Numendal, een smal, asymmetrisch

droogdal. Het Numendal loopt van oost naar west en heeft dus een zon- en een schaduwhelling. Doordat de zonhelling meer zon kreeg smolt er ook meer bevroren grond en stroomde smeltwater oppervlakkig af. Op deze manier ontstond er aan deze kant van het dal een minder steile helling dan aan de schaduwkant. Het Numendal is ook anders dan de dalen die we in de ochtend zagen, doordat het begroeid is met bos en een kronkelig verloop heeft. We komen aan het einde van een lang verslag van een relatief lange en zeer leerzame excursie waarin Hans veel meer heeft verteld dan hier is vermeld. Meer informatie is te vinden op de borden langs het IJstijdpad dat is uitgezet vanaf het bezoekerscentrum en in het boekje "Geologie en geomorfologie van de Sallandse Heuvelrug". Het boekje is een uitgave van Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug en verkrijgbaar in het bezoekerscentrum.

Aan het eind werd Hans bedankt voor deze bijzondere en zeer interessante excursie.

Excursie naar de Colckhof te Heino

Zondag 1 april 2012

Excursieleider: Koos Anema en Dick Steenstra

Met 8 deelnemers gaan we op pad. Koos Anema en Dick Steenstra hebben de wandeling voorbereid. Zij weten al ongeveer wat we deze ochtend kunnen verwachten. Helaas vinden we geen Stinzenplanten, hoewel we hier en daar wel de bladeren van Sneeuwkllokjes zien en er bloeiende narcissen in de bossen staan. Ook het Lelietje-van-dalen is aangeplant rondom een prieeltje.

De voorjaarsflora komt op gang na de zonnige en warme dagen in de 2^e helft van de maand maart. In de berm vinden we o.a. Maarts viooltje, Speenkruid, Bosanemoon, Vroegeling, Hondsdraf en Kleine veldkers bloeiend. Vegetatief zijn o.a. Dagkoekoeksbloem, Kraailook, Look-zonder-look, Geel nagelkruid, Gewone salomonszegel, Drienerfmuur, Robertskruid en Bosandoorn. Ook rozetten van Vingerhoedskruid zijn aanwezig. Als struik de Aalbes en bijna bloeiend de Krentenboom. Aan de waterkant een Oeverzegge en grote gaten in de wal, waarschijnlijk van nesten van de Muskusrat. Langs het weiland vinden we Pinksterbloem, bijna bloeiend en een bloeiende Kruipende boterbloem, Gewone veldbies en Veldzuring.

We komen langs het landhuis dat in 1850 is gebouwd in Classicistische stijl met pilaren, een bijzondere bouw. Het is niet toegankelijk. Als vogels herkennen we de Boomklever, Tjiftjaf, Holenduif, Koolmees, Bonte Specht en zien we redelijk wat Wilde Eenden en Meerkoeten. Van de laatste ook een nest. Enkele paddenstoelen zagen we nog, de Witsteelfranjehoed en de Voorjaarsridderzwam. Hoewel het een frisse dag was, hebben we erg genoten van het prachtige landschap en de nieuwe aanplant rondom de Colckhof, die zeker in de toekomst het landgoed weer een mooi aanzicht zal geven.

Korhoenexcursie Nijverdal

Zondag 22 april 2012

8 deelnemers

Excursieleider Ronald Groenink

Nog wat slaperig zaten we om 6 uur in de auto op weg naar Nijverdal voor het Korhoen. De dagen ervoor was deze vogel veel in de media te vinden. In de krant stond het verhaal over de dramatische achteruitgang en van plannen om Zweedse Korhennen en –hanen op de Noetselerberg uit te zetten. De verwachtingen een Korhoen te zien waren daardoor niet erg hoog. Hoe zou Ronald het voor elkaar krijgen om ons deze prachtige vogel te laten zien? Hij had beloofd dat ik er tenminste één zou zien. Eenmaal op de berg was Ronald helemaal in zijn element. Hij kent de omgeving daar op zijn duimpje, want hij komt er al sinds hij een kind was. Al in het begin hoorden we het gekoer van een balsend mannetje. We gingen op het geluid af, maar hij liet zich niet zomaar zien.

Intussen waren we al een heleboel andere vogelaars tegengekomen, die zwiingend met telescoop op de schouder over de voor auto's afgesloten weg liepen. Ook het IVN was aanwezig en deelde folders uit over het Korhoen.

Zo vroeg op de ochtend was de Noetselerberg van de vogels. Die zongen en vlogen daar dat het een lieve lust was. De Boompieper zong een heel mooi liedje, terwijl hij zich als een parachute naar beneden liet zakken. Van de Roodborsttapuit zagen we vele mannetjes en vrouwtjes. We zagen Veldleeuweriken, Boomleeuweriken en nog veel meer. Het was heerlijk genieten in de vroegte in de stille natuur. Alsof je een voorsprongetje hebt op de rest van de mensheid die nog ligt te slapen.

We liepen door het struweel de heuvel op en weer af. Daar vloog opeens een Korhen. Ze dook in het gras. Vanaf dezelfde plek vloog een jonge Korhaan op ons af. We dachten nu alles gezien te hebben, maar er wachtte ons nog een verrassing.

Even verderop hoorde Ronald opeens het koeren en sissen van een haan vlakbij. Hij zat net achter een helling. Verderop konden we zo het dal inkijken waar hij moest zitten. En ja hoor, daar zagen we zijn prachtige witte kontje. Hij liet het zien aan een vrouwtje. Zo maakte hij haar het hof. Helaas zag een Havik het ook. Hij ging vlakbij het paar in de top van een klein Eikje zitten, maar zij verstopten zich goed. Na een tijdje gewacht te hebben hield de Havik het voor gezien en vloog weg. We zagen de Korhoenen kort daarna ook wegvliegen. Gelukkig de andere kant op. Ronald was zijn belofte dubbel en dwars nagekomen!

Paddenstoelenwandeling `Het Nijendal`

Zondag 29 april 2012

7 deelnemers

Excursieleider Atte van den Berg

De geplande excursie naar het landgoed Windesheim in de vroegere gemeente Zwollerkerspel kon niet doorgaan, omdat een groot deel van het bos geruïneerd was door het op grote schaal kappen van bomen en het wegslepen ervan met zwaar materieel. Er werd uitgeweken naar Het Nijendal bij Olst. Echt bijzondere voorjaarssorten leverde het niet op, maar de vondst van 37 soorten viel erg mee. Het waren vooral houtzwammen. Toch waren er wel enkele echte `paddenstoelen, zoals de Melksteelmycena, de Vroege leemhoed en het Zemelig donsvoetje. Ook verse exemplaren van het Echt Judasoor lieten zich bewonderen. De excursie leverde 9 soorten op, die er sinds 2000, nog niet waren signaleerd.

De Vroege leemhoed	Agrocybe praecox.
Brandnetelschijfje	Calloria neglecta
Geelbruine plaatjes houtzwam	Gloeophyllum sepiarium
Voorjaarshoutzwam	Polyporus ciliatus
Gezoneerd elfenbankje	Trametes multicolor
Gladharig franjekelkje	Lasiobelonium nidulum
Korstvormig schorsschijfje	Diatrype stigma
Kogelmeniezwammetje	Nectria epishaerica
Beukedopgeweizwam	Xylaria carpophylla.

Het totaal aantal geregistreerde aantal taxa bedraagt nu 479. Dit kan nog oplopen, want bovenin een oude Beuk zagen we nog iets, dat we niet thuis konden brengen.

Kleine excursie Zandwetering

Donderdag 3 mei 2012

7 deelnemers

Excursieleaders Dick Steenstra en Henny Wassens
Tijdens deze voorjaarsexcursie was de temperatuur aangenaam en bleef het gelukkig droog. We liepen langs de Zandwetering aan de Oerdijk. De laatste jaren zijn de oevers hiervan natuurvriendelijker gemaakt. Ook wordt het gebied gebruikt voor waterberging. Er was veel moois te zien. Op een eilandje zat een Zwaan (welke?) op een nest en er stond erg veel Grote ratelaar, nu nog niet in bloei. Er vlogen eendagsvliegen en Oranjetipjes. Van de laatste ontdekten we de oranje eitjes op de Pinksterbloem. Op de terugweg liepen we door een stukje bos. Hier stond veel Dalkruid. Bijna waren we alweer bij de fietsen en de auto's toen we nog Vogelmelk zagen. Een mooie afsluiting van deze excursie aan een gebied dat zeker de moeite waard is nog een keer te bezoeken.

Wandeling naar Beekvliet

Zondag 20 mei 2012

7 deelnemers

Excursieleaders Dick Steenstra en Henny Wassens
Met 7 KNNV-ers wandelen we deze mooie zondag, waarop de temperatuur tot zomerse waarden oploopt, op het mooie landgoed Beekvliet bij Borculo. Dick Steenstra en Henny Wassens hebben de wandeling voorbereid en leiden ons via mooie bospaadjes naar het Stelkampsveld, een schraalgrasland waarin Spaanse ruiter (nog niet bloeiend) en enkele orchissoorten voorkomen.

De mooiste planten uit het rijke bos, met veel beuk, zijn wel de Grootbloemige muur, veel kamperfoelie, salomonszegel, veel bloeiend Dalkruid, Lelietjes-van-dalen, Drienerfmuur en Knopig helmkruid. Een plant als Hengel komen we ook tegen en bijzonder is zeker de Witte veldbies. In de bosrand vliegt het Bont zandoogje. Koos hoort een Zwartkop en Dick een Wulp, die overigens onderweg al gespot is in een gemaaid weiland. Ook de Buizerd vliegt boven onze hoofden.

Nadat we de Borculoseweg zijn overgestoken, komen we bij het Stelkampsveld. Een prachtig schraal grasland waarin we allereerst al Pinksterbloem met eitjes van het Oranjetipje mogen bewonderen, dit vlindertje vliegt nog rond, evenals het Klein koolwitje en het Groot koolwitje. De Egelboterbloem geeft aan dat het hier nat kan zijn en in een rand van een pad vinden we de Schildereprijs, nog bekend van de Kraaigraaf. Ook zien we nog niet bloeiende Poelruit in dit weiland. In een slootje grote bladeren van de Grote watereppe en veel leverkruid.

Dat moet straks veel vlinders opleveren, evenals op de bramen, die net beginnen te bloeien. En jawel, de Landkaartjes zijn er al en een enkele Citroenvlinder en ook een Groentje langs de bosrand, waarin veel Vuilboom is aangeplant. Enkele waterjuffers vliegen ook al; de Azuurjuffer, de Vuurjuffer en het Lantaarntje. Langs het pad de Veelbloemige veldbies. Als we verderop even het afgesloten gebied inlopen, zien we veel orchissen, helaas nog niet in bloei en het Heidekartelblad. Ook vliegen hier Hooibeestjes en staan er rozetten van de Spaanse ruiter. Verderop lopen we nog langs een mooie berm met net bloeiende Margrietten en Vogelmelk. We zien een Boerenzwaluw over het weiland scheren, we horen een Geelgors en vinden nog het bloeiende Akkerviooltje. Al met al een prachtige wandeling met 57 genoteerde plantensoorten, 6 vogels, 9 dagvlindersoorten, 4 libellen en een ree, die voor ons wegvluchtte toen we even van het gebaande pad afstapten. Zeker een plek om nog eens terug te komen. Misschien begin juni, als de orchideeën bloeien.

Kleine excursie Orchideeën in de Vijfhoek

Bloemenzee langs het Stieltjespad

Donderdag 31 mei 2012

Excursieleader: Nienke Dijkstra

Langs het Stieltjespad in Deventer vind je een grote bloemenzee. Het zijn niet zomaar bloemen, maar heel zeldzame. Zo vonden we daar de Brede orchis (of is het de Rietorchis?) in duizendvoud, evenals de Grote ratelaar. De Blaassilene staat er in grote getale. Ook op de volgende pagina ziet u enkele foto's, zodat u kunt meegenieten. Meer vindt u op de website. De lijst met waarnemingen bevat meer dan 50 soorten, waarvan veel bijzondere.

Brede orchis of toch Rietorchis?

Determineren langs de waterkant

Actueel

Nieuwe natuurblog van Dolf Logemann

Ons lid Dolf Logemann uit Warnsveld is sinds kort een weblog ('blog') begonnen over ecologie in beleid en praktijk. De blog bevat korte opinieartikelen over ecologische en natuurbeschermingsvraagstukken, zoals hij die tegenkomt als ecologisch adviseur bij het adviesbureau [ARCADIS](#) en als privépersoon. Eerdere stukken gingen over de Wolf terug in Nederland, tijdelijke natuur, het afschaffen van nationale parken en nationale landschappen en over innovatie in paddentunnels.

In deze serie ook een artikel over het Deventer natuurgebied de Veenoordkolk dat vrijwel geheel zonder subsidie tot stand is gekomen.

De blogs zijn te lezen op www.dolfsnatuurblog.nl.

Van leden voor leden

Nogmaals het verzoek om zoveel mogelijk foto's van excursies of andere (mooie) waarnemingen op te sturen naar onze webmaster Gerrit Hendriksen:

gw_hendriksen@zonnet.nl

Ook tips voor leuke, interessante en mooie excursies zijn van harte welkom bij Nienke Dijkstra: dijkstra_nienke@hotmail.com

De website is te bekijken via het volgende adres: www5.knnv.nl/afdeling-deventer. U ziet daar veel interessante informatie.

Dutch Bird Fair

Op 25 en 26 augustus 2012 vindt de [Dutch Bird Fair](#) plaats in de Oostvaardersplassen. Het lijkt veel op het Vogelfestival wat Vogelbescherming Nederland voor het laatst in 2008 heeft georganiseerd.

De doelgroep voor de Dutch Bird Fair bestaat uit natuurliefhebbers, met extra aandacht voor het gezin en is nu ook gericht op fotografie. Er is een markt, een lezingprogramma en er zijn workshops en diverse excursies. Daarnaast is er een kinderprogramma dat bestaat uit plaatselijke activiteiten en excursies zoals vogels kijken, bijenhôtels maken, waterbeestjes zoeken, excursie fotografie voor kinderen. Het draait dus niet alleen om de vogels dit weekend.

Uiteraard beginnen we niks zonder vrijwilligers. Heeft u zin om een of twee dagen mee te draaien op het festival? Dan kunt u zich hier ook voor aanmelden. Wij zorgen er voor dat u een leuke gezellige dag zult krijgen. We bieden u onder andere een lunch aan en de unieke Dutch Bird Fair vrijwilligers outfit. Als u interesse of vragen heeft neem dan contact op met mij. Dan kunnen we overleggen over uw ideeën.

Met vriendelijke groet, Debby Doodeman,

06 300 21816

Bij deze maak ik graag van de gelegenheid gebruik om ook nog een keer de vogelvaartochten onder de aandacht te brengen. De eerste excursie was zeer geslaagd, we zagen onder meer de 10.000 paar

---

kokmeeuwen, en mooi de zwartkopmeeuwen kolonie die bijna 200 paar groot is.. U kan nu nog mee om dit ook te zien. 3 en 11 augustus, Zeilen naar de grootste visdiefkolonie van Europa.

voor meer informatie en aanmelden www.fogol.nl

Cursus Natuurlijk Bijen Houden

Dinsdag 17 september 2012

Dit jaar gaat voor de tweede keer de cursus Natuurlijk Bijen Houden van start op het Permacultuur Centrum in Zutphen. Docent is Albert Muller, gerenommeerd biologisch-dynamisch imker. De cursus gaat in op alle aspecten van het bijen houden. Het welzijn van de dieren staat voorop. Het belang van bijen wordt steeds meer onderkend en gelukkig besluiten steeds meer mensen om bijen te gaan houden. Zij doen dit om de bij te helpen overleven en vanwege een fascinatie voor de complexe en subtiele wereld van de honingbij. In de cursus Natuurlijk Bijen Houden staat het welzijn van de bijenvolken voorop en wordt daarom uitvoerig in gegaan op het natuurlijke gedrag en de natuurlijke leefwijze van honingbijen. De cursus

behandelt alle aspecten van het bijen houden. In het najaar en de winter worden de theorielessen gehouden; in het voorjaar, als de bijen weer actief zijn, de praktijklessen. Na afloop van de cursus zijn cursisten in staat om zelfstandig een bijenvolk te begeleiden. De cursus wordt gegeven door Albert Muller, bioloog, oud-docent aan de agrarische hogeschool en ervaren biologisch-dynamisch imker. Deze cursus gaat niet uit van een biologisch-dynamische invalshoek, maar na afloop bestaat er wel de mogelijkheid om in drie extra lessen deze benadering te leren kennen.

6 avonden theorie + 5 avonden praktijk
Extra mogelijkheid: 3 avonden biologisch-dynamische benadering

Organisatie: Permacultuur Centrum Nederland – www.permacultuur.org, Plaats: Zutphen
Kosten: 255 euro inclusief lesmateriaal, koffie en thee; 70 euro – voor de biologisch-dynamische extensie. Meer informatie: Bij Helma Röell via info@permacultuur.org
Of: <http://www.permacultuur.org/dinsdag-17-september-start-cursus-natuurlijk-bijen-houden/>

Verenigingszaken

Van de Voorzitter

Een kleine terugblik en vooruitblik van onze KNNVafdeling.

Allereerst waren we als Bestuur blij met de goede opkomst bij de ledenvergadering. We zagen weer vertrouwde gezichten en dat gaf een goed gevoel. De sfeer was prima en de belangstelling voor het wel en wee van de afdeling merkbaar. Onze commissie die de excursies en lezingen verzorgt, raakt steeds meer bedreven in het kiezen en vinden van mooie locaties en goede onderwerpen en de leden zijn al weer bezig met een programma voor de volgende maanden.

Als afgevaardigde naar de VV in Nunspeet merkte ik dat er afdelingen zijn die veel nieuwe leden krijgen, andere afdelingen raken steeds meer leden kwijt. Ons ledental loopt ook achteruit, hoewel het aantal nog meevalt. Wat ik overigens wel hoop, is dat we op wandelingen dit voorjaar en deze zomer velen van u mogen begroeten, daaruit blijkt dan natuurlijk ook betrokkenheid. Als landelijk penningmeester is Herman ten Grotenhuis benoemd. We mogen best trots zijn dat een van onze leden vertegenwoordigd is in het landelijk bestuur.

In een eerdere Quadrifolia heb ik al gemeld dat via mij boeken kunnen worden besteld bij de KNNV uitgeverij, op de site KNNVuitgeverij.nl is te zien welke boeken er in voorraad zijn. Op dit moment zijn er aanbiedingen, maar ik weet niet of die nog gelden als deze convo uitkomt. Een van de mooiste uitgaven van de laatste tijd vind ik het boek van Frits Bink: Ruimte voor insecten. Hierin legt de schrijver uit hoe via insectenleven men opnieuw naar de bescherming van de natuur kan kijken. Er staan prachtige voorbeelden in van de ecologie van insectensoorten. Vooral de samenhang met het landschap wordt beschreven. Het gaat nu eens niet om beschrijvingen van landschappen met daarin de bijbehorende planten of plantengemeenschappen. Wat het boek toevoegt is dat je kunt kijken naar de ecologie van soorten insecten. Insecten moeten zich voeden, vijanden afweren, hun levenscyclus afstemmen op het seizoen en de daarin bloeiende planten en in staat zijn het landschap te verkennen om een partner te vinden. Als je deze 4 functies kent, kun je bekijken wat een bepaald soort nodig heeft om te leven en te overleven. Dit alles wordt zeer boeiend beschreven met goede voorbeelden. Een boeiende boek dat echt iets toevoegt aan allerlei insectengidsen. Zeer aanbevolen.

Ik wens u allen een fijne zomer met veel mooie dagen en hoop u op een van de excursies te mogen ontmoeten.

Klaske ten Grotenhuis

Uit de Nieuwsbrief van het LB, mei 2012:

Nieuwe bestuursleden landelijk bestuur

De Vertegenwoordigende Vergadering van de KNNV heeft op zaterdag 14 april twee nieuwe bestuursleden benoemd voor het landelijk bestuur. Herman ten Grotenhuis wordt de nieuwe penningmeester en Wim Zolf wordt secretaris. Drie bestuursleden namen afscheid: Suzette Stumpel, Frans van Bussel en Chris Ankersmit. Zij werden hartelijk bedankt voor hun inzet voor de landelijke KNNV.

Jaar van de Bij

Het Jaar van de Bij is in volle gang. Diverse informatie- en promotieproducten rolden in maart en april van de pers: een zoekkaart met 20 soorten wilde bijen, een publiekskrant over bijen, de Schoolkrant "zoemers en prikkers" met werkbladen en een docentenhandleiding en zakjes bijenzaad. De materialen hebben hun weg gevonden naar de zowel KNNV afdelingen als naar NME-centra, scholen en afdelingen van IVN, Bijenhouders verenigingen en Groei & Bloei.

Vele afdelingen organiseren excursies, lezingen en bouwen bijenhotels met groepen kinderen. Op 12 en 13 mei organiseerden we de landelijke Bijenteldagen. De communicatie met de achterban en geïnteresseerden loopt via de website www.jaarvandebij.nl, een maandelijks nieuwsbrief, de eigen KNNV website en nieuwsberichten aan de eigen KNNV geleidingen. Hebt u leuke foto's van de activiteiten, dan ontvangen wij die graag (graag met naam van de maker erbij). We zijn vooral geïnteresseerd in foto's met mensen (jong en oud) erop. Opsturen aan: bureau@knnv.nl

Samenwerking VOFF -voortgang

In VOFF-verband werken we op dit moment samen met EIS-Nederland in het Jaar van de Bij. Samen hebben we onder andere de bijen-zoekkaart ontwikkeld en het bijentelweekend georganiseerd. Vanaf juni spelen we een bescheiden rol in het project Exoten waarvoor RAVON projectleider is. We houden u op de hoogte. De insteek van de KNNV is om vooral projectmatig met de VOFF of met de afzonderlijke PGO's binnen de VOFF samen te werken.

Samenwerking KNNV-IVN

Dit jaar werken we landelijk met het IVN samen in het Jaar van de Bij. Ook op lokaal niveau werkt dit jaarthema bindend tussen beide organisaties. Na de zomer is er voor de tweede maal een overleg tussen de beide landelijke besturen. Dan staat samenwerking op langere termijn op de agenda. Voor de afdelingen

wordt een document opgesteld over lokale samenwerking: met een beschrijving van manieren van samenwerking, de terreinen van samenwerking, de kansen maar ook de valkuilen. Beide bureaussecretarissen van KNNV en IVN (Yvonne van Putten en Rien Cardol) werken hieraan.

Uitkomsten Beleidsraad 11 februari 2012

De beleidsraad op 11 februari is alweer even geleden. We waren met 50 mensen en er is in groepen gediscussieerd over het meerjarenbeleid 2013 – 2016 van de KNNV. Het was goed om in breder verband met elkaar te spreken en voldoende tijd te hebben voor ontmoeting en inhoudelijke discussies. Het landelijk bestuur is blij met de input die op de beleidsraad is gegeven en gaat het Meerjarenbeleidsplan voor 2013 – 2016 nu verder uitwerken. Op de volgende beleidsraad (november 2012) wordt het conceptbeleidsplan aan de afdelingen voorgelegd.

Jaarthema 2013

Door de afdelingen zijn diverse onderwerpen voor het jaarthema 2013 aangereikt. Het LB is er nog niet helemaal uit en besluit in haar vergadering van juni welk thema het gaat worden. Zij voelt er wel voor om het Jaar van de Bij verder uit te diepen en iets te gaan doen met "Meer natuur in de tuin". Op dit moment wordt onderzocht welke geschikte partners voor een dergelijk thema te vinden zijn en wat een kansrijke insteek is. Zodra een keuze is gemaakt worden de plannen verder uitgewerkt en gecommuniceerd binnen de vereniging.

Bestuursontmoeting met NJN:

Op aanvraag van de NJN (Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie) is er een ontmoeting geweest met het landelijk bestuur van de KNNV. Doel was kennismaking van de besturen en het maken van afspraken over samenwerking en publiciteit van beide organisaties in elkaars organen. Het blijkt dat er maar weinig NJN-ers doorstromen naar de KNNV nadat zij te oud zijn geworden voor de NJN (12-25 jaar). De bekendheid van de KNNV is niet groot en dat kan beter. Er zijn afspraken gemaakt om de wederzijdse bekendheid te vergroten.

Archief KNNV: nieuws van de archiefcommissie

De archiefcommissie heeft de afgelopen jaren hard gewerkt om het landelijk archief van de KNNV tot 2000 te ordenen en ontsluiten. Het landelijk archief van de KNNV is ondergebracht in het Stadsarchief van de gemeente Amsterdam. Alle stukken tot 2000 zijn daar nu aan toegevoegd. Hiermee is voor Bettie

---

Coops-Booij en Annelies Römer, leden van de archiefcommissie, een grote klus geklaard. Nu is het archief van 2000 – 2010 aan de beurt. Daar zien we een verschuiving op treden van papieren archief naar meer digitaal archief.

Twee themadagen Natuurbescherming van NBC in het najaar

De natuurbeschermingscommissie is bezig met de voorbereidingen van twee themadagen over natuurbescherming voor de KNNV geledingen. De themadagen staan in het kader van draagvlak, samenwerken en actie voeren en zijn bedoeld voor de natuurbeschermings-secretarissen van de afdelingen en leden (en ook niet leden) van de KNNV met interesse in natuurbescherming. Geplande data zijn vooralsnog de 3e zaterdag van oktober en november. Meer

informatie in de volgende LB-nieuwsbrief en de NBC-nieuwsbrieven.

KNNV afdeling Nijmegen wint de Arja-prijs

KNNV afdeling Nijmegen heeft de Arja-prijs gewonnen. Er waren zes inzendingen die allen van zeer hoge kwaliteit waren. Deze eenmalige prijs is bedoeld om binnen de KNNV een geïntegreerde aanpak van natuurinventarisaties te stimuleren en is beschikbaar gesteld door Arnold en Jannie van Nieuwaal. De jury onder leiding van Joop Schaminée koos uit de zes inzendingen KNNV Nijmegen uit. Verslag van de uitreiking staat op:

<http://www5.knnv.nl/knnv-portaal/knnv-nijmegen-winnaar-arja-prijs>

Colofon

KNNV in vogelvlucht

Donderdag 16 augustus 2012, Wandeling Het Hagenbeek Barchem olv Klaske ten Grotenhuis.

Zondag 26 augustus 2012, Excursie Empese en Tondense hei olv Boswachter Wilco Zwaneveld, medewerker beheerteam Oost-Veluwe van Natuurmonumenten

Donderdag 20 september 2012, Excursie Oostermaet olv Dick Steenstra en Henny Wassens

Sluitingsdatum voor kopij

Quadriofolia nummer 4 van 2012 zal eind september verschijnen.

Kopij graag inleveren voor 7 augustus 2012 bij Nienke Dijkstra, Wiebengapad 5, 7425 AR Deventer, dijkstra_nienke@hotmail.com

KNNV afd.: Deventer

Secretaris: Ria de Oude-de Wolf,
Hemeltjenskampweg 5, 7431 CB Diepenveen;
secretaris@deventer.knnv.nl

Penningmeester en ledenadministratie:
Bob Maks, De Heuvel 34, 7413 AX Deventer
0570-610266, penningmeester@deventer.knnv.nl
Triodosbank, 78.67.10.438, t.n.v. KNNV afd.
Deventer te Deventer